

NEUTRALE PARTIJ

De **Neutrale Partij** heeft zich in haar korte bestaan (1918-1921) vooral geprofileerd als behartiger van de belangen van het amusementsbedrijf. De partij had als bijnaam de *Amusementspartij*.

Na enige voorbereidingen in de herfst van 1917 zag de Neutrale Partij op 1 februari 1918 officieel het licht. Voornaamste doelstelling van de Neutrale Partij was het behartigen van de belangen van 'de Kunst en het Amusementsbedrijf'. Als voornaamste strijdpunt gold de afschaffing van de stringente bepalingen in artikel 188 van de gemeentewet. Op grond van dit artikel konden burgemeesters kunstuitvoeringen in hun gemeente verbieden als zij meenden dat deze de openbare orde dreigden te verstoren. In de praktijk betekende dit volgens de partij dat cabaretgroepen, bioscoophouders en kermisexploitanten waren overgeleverd aan de nukken van de plaatselijke burgemeester.

De partij had volgens eigen opgave rond de 500 leden. Het bestuur van de partij werd gevormd door prominente en minder prominente personen uit de wereld van het theater, de bioscoop, het variété en de kermis. Drijvende kracht achter de oprichting van de partij was H.J. (Henri) ter Hall, bekend revueleider en sinds 1917 gemeenteraadslid van Rijswijk, namens een door hem zelf opgerichte lijst. Ter Hall zou als lijsttrekker en voorzitter een sterk stempel op de partij drukken. Andere prominente leden van de Neutrale Partij waren onder meer de actrice Carolina van Dommelen, de acteur Louis Bouwmeester jr. en de theaterdirecteuren Philip Suisman en G.H. Koopman.

De Neutrale Partij kreeg steun van de Nederlandsche Vereeniging van Artisten, de Amsterdamse Kiesvereeniging Kunst en Staatsbelang, enige belangengroepen van kermisexploitanten en van het weekblad *De Kunst*. De grotere belangenorganisaties uit de wereld van kunst en cultuur (zoals de Nederlandsche Toneelkunstenaarsvereeniging) moesten echter weinig hebben van Ter Halls initiatief. Op 12 februari 1918 organiseerden zij zelfs een 'anti-NP-vergadering'.

In de verkiezingscampagne maakte Ter Hall maximaal gebruik van zijn populariteit als revuekonink. Zo stond zijn nieuwste revue *Knippen maar!* grotendeels in het teken van zijn eigen kandidatuur. Het leverde de partij uiteindelijk 7153 stemmen op (0.53%), goed voor een Kamerzetel. Zowel lijsttrekker Ter Hall als G.H. Koopman, die in Amsterdam campagne had gevoerd, maakten vervolgens aanspraak op deze zetel. Ter Hall trok uiteindelijk aan het langste eind en Koopman verdween met veel rumoer uit de partij.

In de Tweede Kamer nam Ter Hall het initiatief tot vorming van een Neutrale Fractie samen met enige andere kleine partijen, waaronder de **Economische Bond** van Treub. Ter Hall onderscheidde zich in de Tweede Kamer vooral door de vele schriftelijke vragen waarmee hij ministers bestookte. Daarnaast roerde hij zich vooral in de debatten over het bioscoopvraagstuk en het kunstbeleid van de overheid. In 1919 nam Ter Hall zitting in de staatscommissie die moest adviseren over maatregelen 'ter bestrijding van het zedelijk en maatschappelijk gevaar aan bioscoopvoorstellingen verbonden'.

In 1920 en 1921 nam Ter Hall met zijn inmiddels flink uitgedunde Neutrale Partij deel aan de fusiebesprekingen tussen de Economische Bond, de Liberale Unie en de Bond van Vrije Liberalen. De besprekingen leidden in 1921 tot de vorming van de Vrijheidsbond en het einde van de Neutrale Partij.

Namens de Vrijheidsbond zou Ter Hall tot 1925 in de Tweede Kamer bezig blijven met het bioscoopvraagstuk en het kunstbeleid van de overheid. In dat jaar verloor Ter Hall ondanks vele voorkeurstemmen op enigszins ongelukkige wijze zijn zetel. Verbitterd keerde Ter Hall vervolgens de Vrijheidsbond de rug toe. Mede uit onvrede met het stelsel van evenredige vertegenwoordiging, dat hij verantwoordelijk hield voor zijn gedwongen vertrek uit de Kamer, richtte hij in 1929 een nieuwe partij op: het **Federatief Verband**. Ter Hall slaagde er echter niet in om met deze partij een zetel te halen.

Van de andere leden van de Neutrale Partij zijn na 1918 geen politieke activiteiten meer bekend.